

**Brusel 9. prosince 2022
(OR. en)**

15818/22

**CORDROGUE 83
SAN 655
COHOM 154**

VÝSLEDEK JEDNÁNÍ

Odesílatel:	Generální sekretariát Rady
Datum:	8. prosince 2022
Příjemce:	Delegace
Č. předchozího dokumentu:	15227/22 + ADD 1
Předmět:	Závěry Rady o přístupu založeném na lidských právech v politikách v oblasti drog

Delegace naleznou v příloze závěry Rady o přístupu založeném na lidských právech v politikách v oblasti drog, které schválila Rada pro spravedlnost a vnitřní věci na svém 3920. zasedání konaném dne 8. prosince 2022.

Závěry Rady o přístupu založeném na lidských právech

v politikách v oblasti drog

Rada Evropské unie

PŘIPOMÍNÁJÍC, že účelem Strategie EU pro oblast drog je chránit a zlepšovat blahobyt společnosti a jednotlivců, chránit a podporovat veřejné zdraví, nabídnout vysokou úroveň bezpečnosti a blahobytu široké veřejnosti a zvyšovat zdravotní gramotnost¹; že je založena na mezinárodním právu – včetně úmluv o mezinárodní kontrole drog, které tvoří mezinárodní právní rámec celosvětového režimu v oblasti kontroly drog – jakož i na mezinárodním právu v oblasti lidských práv;

PŘIPOMÍNÁJÍC závazek EU ve Strategii EU pro oblast drog posílit mezinárodní spolupráci se třetími zeměmi, regiony, mezinárodními a regionálními organizacemi, jakož i na mnohostranné úrovni s cílem prosazovat přístup a cíle strategie, a to i v oblasti rozvoje, a posílit úlohu EU jako globálního prostředníka politiky v oblasti drog zaměřené na občany a na lidská práva;

PŘIPOMÍNÁJÍC, že cílem Strategie EU pro oblast drog je přispět ke snižování poptávky po drogách a nabídky drog a k řešení nepříznivých důsledků souvisejících s drogami prostřednictvím fakticky podloženého, integrovaného, multidisciplinárního a vyváženého přístupu, který bude zahrnovat hledisko genderové rovnosti a rovnosti v oblasti zdraví²;

PŘIPOMÍNÁJÍC závěrečný dokument přijatý v roce 2016 na zvláštním zasedání Valného shromáždění OSN věnovaném drogové problematice ve světě, v němž se doporučuje podporovat blahobyt v celé společnosti vypracováním účinných a fakticky podložených strategií prevence, které budou přizpůsobeny potřebám jednotlivců, rodin a komunit a budou součástí komplexních a vyvážených vnitrostátních politik v oblasti drog, a to nediskriminačním způsobem³;

¹ Strategie EU pro oblast drog na období 2021–2025, Účel, základy a přístup.

² Strategie EU pro oblast drog, Úvod, odstavec 8 a odstavec 2.

³ Závěrečný dokument přijatý v roce 2016 na zvláštním zasedání Valného shromáždění OSN věnovaném drogové problematice ve světě, Prevence zneužívání drog, písmeno d).

PŘIPOMÍNÁJÍC rezoluci Rady OSN pro lidská práva č. 37/42⁴ ze dne 23. března 2018 o příspěvku k provádění společného závazku účinně řešit celosvětový problém drog a bojovat proti němu, a to především s ohledem na lidská práva, která uznává hodnotu komplexních a vyvážených politických opatření, včetně zásahů v oblasti podpory udržitelného živobytí;

PŘIPOMÍNÁJÍC, že lidská práva jsou univerzální, nezcizitelná, nedělitelná, vzájemně závislá a vzájemně provázaná, a to i v kontextu politiky v oblasti drog, rozvojové pomoci, zdravotní péče a trestního soudnictví;

PŘIPOMÍNÁJÍC závěry Rady o alternativním rozvoji, které vítají vedoucí úlohu Evropské unie a jejích členských států při sladění alternativního rozvoje se souvisejícími intervencemi v rámci protidrogové politiky zaměřenými na rozvoj, jakož i s obecnými rozvojovými strategiemi a odvětvovými politikami, jako je prosazování lidských práv v oblasti protidrogové politiky; zmírňování chudoby; rozvoj venkova a potravinové zabezpečení; přístup k půdě a pozemková práva; ochrana životního prostředí a změna klimatu; mírové řešení ozbrojených konfliktů a bezpečnost; prosazování právního státu a řádná správa věcí veřejných a prosazování rovnosti žen a mužů⁵;

PŘIPOMÍNÁJÍC, že soudržné, účinné a účelné provádění opatření by mělo zajistit vysokou úroveň ochrany lidského zdraví, sociální stability a bezpečnosti a přispět ke zvyšování informovanosti. Měla by být zajištěna minimalizace veškerých možných nezamýšlených negativních důsledků spojených s prováděním těchto opatření a lidská práva a udržitelný rozvoj by měly být podpořeny⁶;

⁴ https://ap.ohchr.org/documents/dpage_e.aspx?si=A/HRC/RES/37/42

⁵ Závěry Rady o alternativním rozvoji: „Na cestě k novému chápání alternativního rozvoje a souvisejících intervencí v rámci protidrogové politiky zaměřených na rozvoj – příspěvek k provádění výsledného dokumentu zvláštního zasedání Valného shromáždění OSN z roku 2016 a cílů OSN v oblasti udržitelného rozvoje“, dokument 14338/18.

⁶ Strategie EU pro oblast drog, Úvod, odstavec 3.

ZDŮRAŽŇUJÍC, že státy, které jsou smluvní stranou Úmluvy OSN o právech dítěte, se zavázaly přijmout všechna nezbytná opatření, včetně zákonodárných, sociálních, správních a kulturních, k ochraně dětí před užíváním drog a k zabránění zneužívání dětí při jejich výrobě a obchodování s těmito látkami⁷;

UZNÁVAJÍC, že je třeba řešit stigmatizaci spojenou s užíváním drog a poruchami souvisejícími s jejich užíváním, zejména proto, že toto stigma by mohlo mít škodlivý účinek na duševní a fyzické zdraví osob, které drogy užívají, především osob v marginalizovaném a zranitelném postavení, a mohlo by také působit jako překážka při hledání podpory⁸;

UZNÁVAJÍC, že mnohostranná povaha drogové problematiky vyžaduje komplexní přístup, který zahrnuje genderové hledisko a hledisko věku a podporuje jak rovnost žen a mužů, tak zákaz diskriminace osob v marginalizovaném a zranitelném postavení⁹;

PŘIPOMÍNÁJÍC, že je třeba zachovat a zlepšit dostupnost, přístupnost a pokrytí služeb v oblasti zmírňování rizik a nepříznivých důsledků užívání drog, včetně fakticky podložených osvědčených postupů, které se budou řídit minimálními požadavky na jakost pro intervence v oblasti snižování poptávky po drogách v členských státech EU, v souladu s vnitrostátními právními předpisy¹⁰;

OPAKUJÍC zásadu kontinuity péče ve všech fázích trestního řízení a význam poskytování široké škály dobrovolných a fakticky podložených drogových služeb osobám s poruchami spojenými s užíváním látek, včetně péče, léčby, zmírňování rizik a nepříznivých důsledků, a to na základě informovaného souhlasu a za pomoci zdravotnických pracovníků v souladu s vnitrostátními právními předpisy¹¹;

⁷ Úmluva OSN o právech dítěte, článek 33.

⁸ Strategie EU pro oblast drog, strategická priorita 6.4.

⁹ Společný postoj systému OSN na podporu provádění mezinárodní politiky v oblasti drog prostřednictvím účinné spolupráce mezi agenturami – Sdílené zásady.

¹⁰ Strategie EU pro oblast drog, strategické priority 7.1 a 7.2; doporučení Rady ze dne 18. června 2003 o prevenci a zmírnění nepříznivých důsledků pro zdraví vyplývajících z drogové závislosti (2003/488/ES).

¹¹ Zásada kontinuity péče je zakotvena v závěrech Rady o alternativách k donucovacím sankcím v případě pachatelů trestné činnosti, kteří jsou uživateli drog; potřeba informovaného souhlasu a zapojení zdravotnických pracovníků je uvedena v mezinárodních pokynech, jakož i ve zprávě týkající se protidrogových politik pracovní skupiny OSN pro svévolné zadržování.

UZNÁVAJÍC, že nedovolené obchodování s drogami ohrožuje zdraví, bezpečnost a kvalitu života občanů EU stejně jako legální ekonomiku, stabilitu a bezpečnost členských států EU;

UZNÁVAJÍC rovněž společné úsilí členských států EU, jakož i Komise a příslušných agentur EU v souladu s jejich pravomocemi v boji proti nedovolenému obchodování s drogami a v omezování trhů s nelegálními drogami;

PODTRHUJÍC potřebu předcházet trestné činnosti související s drogami se zvláštním zaměřením na nutnost čelit násilí, nedovolenému obchodu, korupci a vykořisťováním lidí, zejména zranitelných skupin, řešením základních faktorů, jež vedou k zapojení těchto skupin do trhů s nelegálními drogami;

PŘIPOMÍNÁJÍC zásady mezinárodního práva v oblasti lidských práv, včetně zásad zákonnosti a přiměřenosti trestných činů a trestů;

PŘIPOMÍNÁJÍC rámcové rozhodnutí Rady 2004/757/SVV, kterým se stanoví minimální ustanovení týkající se znaků skutkových podstat trestných činů a sankcí v oblasti nedovoleného obchodu s drogami;

ODSUZUJÍC trest smrti, mimosoudní popravy a svévolné zadržení v některých zemích světa, a to i za trestnou činnost související s drogami;

UZNÁVAJÍC, že podle úmluv OSN o kontrole drog mohou státy zvážit alternativní, nevazební opatření pro osoby obviněné z méně závažných a nenásilných trestných činů souvisejících s drogami a v souladu s vnitrostátními, ústavními, právními a správními systémy mohou stanovit alternativy nebo dodatečná opatření k odsouzení nebo trestu¹²;

¹² Úmluva OSN z roku 1988 proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami, čl. 3, odst. 4 písm. c).

PŘIPOMÍNÁJÍC závěry Rady z roku 2018 o alternativách k donucovacím sankcím v případě pachatelů trestné činnosti, kteří jsou uživateli drog, jež zdůrazňují, že je zapotřebí, aby členské státy EU ve vhodných případech a v souladu se svými právními rámci poskytovaly a uplatňovaly alternativní opatření k donucovacím sankcím v případě pachatelů trestné činnosti, kteří jsou uživateli drog, s cílem předcházet trestné činnosti, snížit míru jejího opakovaného páčání, zvýšit účinnost a účelnost systému trestního soudnictví a aby se současně zabývaly možným omezením nepříznivých dopadů na zdraví spojených s drogami a minimalizací sociálních rizik¹³;

UZNÁVAJÍC, že v souladu se závěry Rady z roku 2018 o alternativách k donucovacím sankcím v případě pachatelů trestné činnosti, kteří jsou uživateli drog, by pojem „alternativy k donucovacím sankcím“ na základě vnitrostátních právních předpisů členských států EU mohl odkazovat rovněž na alternativy, které se využívají namísto tradičních trestněprávních opatření v případě pachatelů trestné činnosti, kteří jsou uživateli drog, nebo spolu s těmito opatřeními;

POUKAZUJÍC rovněž na to, že vzhledem k rozdílným právním rámcům a potřebám členských států EU by členské státy EU měly přijímání a provádění alternativních opatření uzpůsobit své situaci a podle vnitrostátních, evropských nebo mezinárodních právních předpisů;

UZNÁVAJÍC současnou práci Evropské komise stanovenou v Akčním plánu EU pro oblast drog na období 2021–2025, jejímž cílem je doporučit zvýšení dostupnosti, účinného provádění, monitorování a hodnocení opatření poskytnutých jako alternativy k donucovacím sankcím v případě pachatelů trestné činnosti, kteří jsou uživateli drog, v souladu s vnitrostátními právními předpisy členských států;

PŘIPOMÍNÁJÍC závěrečný dokument přijatý v roce 2016 na zvláštním zasedání Valného shromáždění OSN, který vybízí k vypracování a provádění alternativních nebo dodatečných opatření k odsouzení nebo trestu v případech odpovídající povahy v souladu se třemi úmluvami o mezinárodní kontrole drog a s náležitým ohledem na vnitrostátní, ústavní, právní a správní systémy, jakož i k podpoře přiměřenosti reakce¹⁴;

¹³ Závěry Rady o podpoře využívání alternativ k donucovacím sankcím v případě pachatelů trestné činnosti, kteří jsou uživateli drog, 2018, s. 5.

¹⁴ Závěrečný dokument přijatý v roce 2016 na zvláštním zasedání Valného shromáždění OSN věnovaném drogové problematice ve světě, odst. 4 písm. j) a l).

BEROUC ROVNĚŽ NA VĚDOMÍ, že společný postoj systému OSN k politice v oblasti drog uznává, že úmluvy OSN o kontrole drog umožňují zemím navrhopvat a provádět vnitrostátní politiky v oblasti drog podle vlastních priorit a potřeb v souladu se zásadou společné a sdílené odpovědnosti a s platným mezinárodním právem¹⁵;

UZNÁVAJÍC potřebu podporovat a prosazovat aktivní a smysluplnou účast a zapojení občanské společnosti, včetně nevládních organizací, mladých lidí, osob, které užívají drogy, osob v rekonvalescenci, uživatelů zdravotnických a sociálních služeb souvisejících s drogami, vědecké obce, akademické obce a dalších odborníků, v oblasti rozvoje a provádění politik v oblasti drog¹⁶;

UZNÁVAJÍC potřebu zabránit jakémukoli střetu zájmů při vytváření a provádění politik v oblasti drog a zajistit, aby nebyly ovlivněny nepatřičnými obchodními zájmy a aby veškeré střety zájmů byly řešeny v souladu se zavedenými vnitrostátními postupy;

UZNÁVAJÍC, že je v pravomoci členských států vypracovávat a přijímat vnitrostátní politiky v oblasti trestního soudnictví a trestněprávní předpisy týkající se vymezení drogových trestných činů a sankcí, a současně PŘIPOMÍNÁJÍC, že v souladu s článkem 168 SFEU Evropská unie doplňuje činnost členských států ke snižování škodlivých účinků drog na zdraví, včetně informačních a prevenčních opatření,

1. VYZÝVÁ členské státy EU, aby dále podporovaly rozvoj a provádění fakticky podložených politik a intervencí, které staví lidská práva v rámci drogové reakce do středu pozornosti a zároveň bojují proti trestné činnosti a zajišťují veřejnou bezpečnost a ochranu, udržitelné živobytí a zdraví jednotlivců, rodin a komunit v celé EU;

¹⁵ Společný postoj systému OSN na podporu provádění mezinárodní politiky v oblasti kontroly drog prostřednictvím účinné spolupráce mezi agenturami, 2018, s. 12; Rezoluce CND 62/8.

¹⁶ Vypracováno na základě Strategie EU pro oblast drog na období 2021–2025, strategická priorita 7.3.

2. VYZÝVÁ členské státy EU, aby dále podporovaly politiky v oblasti drog, které dodržují zásady lidských práv, řeší diskriminaci a snižují stigmatizaci osob, které drogy užívají, s cílem zajistit dobrovolný přístup ke službám včetně prevence, fakticky podložených programů stavějících na životních dovednostech, zmírňování rizik a nepříznivých důsledků, včasné detekce a intervence, poradenství, léčbě, rehabilitace, opětovného začlenění do společnosti a rekonvalescence osob, které drogy užívají, jakož i léčby komorbidit souvisejících s užíváním drog;
3. VYBÍZÍ členské státy EU, aby v rámci svých politik v oblasti drog dále prosazovaly genderově a věkově přiměřená opatření a opatření zohledňující specifické potřeby dětí a mladých lidí, žen a osob v marginalizovaném a zranitelném postavení;
4. VYBÍZÍ členské státy EU, aby věnovaly zvláštní pozornost ochraně práv dětí, včetně ochrany dětí před užíváním drog, a prevenci zneužívání dětí při nezákonné výrobě drog a obchodování s nimi;
5. VYBÍZÍ členské státy EU, aby osobám v systému trestního soudnictví včetně těch, na něž se vztahují alternativy k donucovacím sankcím, zajistily dobrovolný přístup k fakticky podloženým drogovým službám, které budou nediskriminační, genderově a věkově přiměřené a budou vycházet z potřeb těchto osob a z jejich informovaného souhlasu;
6. VYZÝVÁ členské státy EU, aby ve vhodných případech podporovaly aktivní a smysluplnou účast a zapojení vědecké a odborné komunity, občanské společnosti, včetně nevládních organizací, mladých lidí, žen a osob, které užívají drogy, do politik v oblasti drog;
7. VYBÍZÍ členské státy EU, jakož i příslušné orgány a agentury EU v souladu s jejich pravomocemi, aby posílily mezinárodní spolupráci a uplatňovaly přístup založený na lidských právech a fakticky podložený vyvážený přístup, mimo jiné i v rozvojových programech politik v oblasti drog, a aby prosazovaly plné dodržování mezinárodního práva v oblasti lidských práv včetně zásad rovnosti a nediskriminace;

8. VYBÍZÍ členské státy EU a příslušné orgány a agentury EU, aby zajistily soulad opatření politik v oblasti drog, jež se zaměřují na rozvoj včetně rozvoje alternativního, se zásadami nepodmíněnosti, nediskriminace a správné posloupnosti a aby zajistily, že tato opatření podporují genderovou rovnost a že je v rámci cílových komunit zaručena odpovědnost;
9. VYBÍZÍ členské státy EU, jakož i příslušné orgány a agentury EU v souladu s jejich pravomocemi, aby se důrazně postavily proti ukládání nepřiměřených a nehumánních trestů za trestné činy související s drogami, jako jsou trest smrti, mimosoudní popravy a svévolné zadržení;
10. VYBÍZÍ členské státy EU, aby ve vhodných případech, v souladu se svými vnitrostátními právními předpisy a v rámci úmluv OSN o kontrole drog a právních předpisů EU dále zkoumaly fakticky podložené osvědčené postupy a inovativní přístupy, které snižují stigmatizaci a diskriminaci osob, jež drogy užívají;
11. VYBÍZÍ členské státy EU, jakož i Komisi a příslušné agentury EU v souladu s jejich pravomocemi, aby shromažďovaly a sdílely informace o dopadu opatření trestního soudnictví souvisejících s drogami a alternativ k donucovacím sankcím na osoby, jež drogy užívají, zejména na osoby v marginalizovaném a zranitelném postavení;
12. VYBÍZÍ členské státy EU, jakož i příslušné orgány a agentury EU v souladu s jejich pravomocemi, aby šířily informace a vyměňovaly si osvědčené postupy, pokud jde o provádění a rozvoj přístupu založeného na lidských právech v politikách a přístupech v oblasti drog, jejichž účelem je snižovat stigmatizaci a diskriminaci, a to i v rámci vnější činnosti EU;
13. VYBÍZÍ členské státy EU, Komisi a příslušné agentury EU, aby v příslušných případech, v souladu se svými příslušnými pravomocemi a se zřetelem k dostupným údajům při hodnocení politik v oblasti drog zohledňovaly otázky lidských práv.
